

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

Stanowisko

Związku Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej

w sprawie

niezbędnych zmian Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009-2032 r. oraz zwiększenia wsparcia dla właścicieli nieruchomości, na terenie których w dalszym ciągu znajdują się wyroby zawierające azbest.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej wskazuje na pilną potrzebę oceny dotychczasowej realizacji Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 - 2032, dostosowania go do obecnych realiów, wyznaczenie nowych instrumentów i środków wsparcia dla właścicieli nieruchomości, na terenie których w dalszym ciągu znajdują się wyroby zawierające azbest.

Cel Programu z 2002 roku został określony jasno: do końca 2032 roku należy usunąć i unieszkodliwić wszystkie wyroby zawierające azbest.

Naczelna Izba Kontroli przedstawiła raport, z którego wynika, że po ponad 12 latach funkcjonowania Programu usunięto niecałe 17 % wyrobów zawierających azbest. NIK podała, że średniorocznie utylizuje się ok. 0,12 mln ton wyrobów zawierających azbest. Analizując te powolne tempo, wskazano, że aby usunąć pozostały azbest potrzeba średnio ponad 60 lat.

Okazuje się, że podobny problem występuje także w wielu innych państwach Wspólnoty Europejskiej. Wskazują na to prace w kierunku zmiany dyrektywy w sprawie azbestu. Także przyczyny takiego stanu nie dotyczą tylko Polski. Zarówno na podstawie raportu NIK oraz toczących się prac np. w Europejskim Komitecie Regionów, który pracuje nad opinią w zakresie zmiany dyrektywy, stwierdzono, że "główną przyczyną wolnego tempa usuwania azbestu jest fakt, iż dofinansowanie ze środków np. budżetu państwa dotyczy wyłącznie demontażu i unieszkodliwiania wyrobów azbestowych, szczególnie pokryć dachowych wykonanych z eternitu. Osoby fizyczne często nie posiadają wystarczających środków finansowych na materiały budowlane i usługi związane z wymianą pokrycia dachowego i dlatego rezygnują z inwestycji".

ZGWRP pozytywnie ocenia wprowadzenie przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi specjalnego programu wsparcia dedykowanego dla gospodarstw rolnych. Mamy na myśli Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 sierpnia 2022 r. w sprawie szczegółowego przeznaczenia, warunków i trybu udzielania wsparcia na wymianę pokryć dachowych z materiałów szkodliwych dla zdrowia lub środowiska w gospodarstwach rolnych w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności oraz Regulaminu wyboru przedsięwzięć do objęcia wsparciem z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Oceniamy, że jest to krok we właściwym kierunku i wskazuje, że realizacja przez gminy, a szczególnie gminy wiejskie, zadań wynikających z Programu, ulegnie istotnej intensyfikacji. Należy jednakże pamiętać, że zakresem pomocy objęte są wyłącznie gospodarstwa rolne. Związek wskazuje jednak na konieczność zwiększenia puli środków finansowych dla gmin wiejskich na zadania związane z odbiorem i utylizacją azbestu z obiektów gospodarstw rolnych w latach 2023-2025, aby osiągnąć największy możliwy efekt zadań objętych rozporządzeniem.

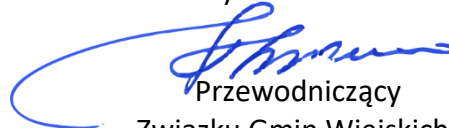
Problem w dalszym ciągu obejmuje bardzo wiele nieruchomości, których właściciele samodzielnie, z powodów wyżej przedstawionych, nie są w stanie uporać się z usunięciem azbestu. Dlatego ZGWRP wnosi o krytyczną ocenę dotychczasowej realizacji Programu, jego rewizję i podjęcie nowych działań, stworzenie nowych narzędzi oraz mechanizmów pozwalających na znaczne przyspieszenie tempa eliminacji azbestu z przestrzeni publicznej.

W tym zakresie oczekujemy, że nowe rozwiązania dotyczyć będą m.in.:

- efektywniejszej edukacji i zwiększenia świadomości o szkodliwości azbestu,
- włączenia do działań kontrolnych i wspomagających administrację gminną państwowych służb inspekcji sanitarnej i ochrony środowiska,
- objęcie wsparciem nie tylko procesów demontażu i unieszkodliwiania azbestu, ale także kosztów wymiany na nowe pokrycia dachowe (na wzór gospodarstw rolnych),
- wprowadzenie do programów termomodernizacyjnych także docieplenia dachów i stropodachów wraz z wymianą pokrycia azbestowego na inne nowoczesne i ekologiczne materiały,
- wprowadzenie dla gmin z obszarami wiejskimi refundacji (rekompensat) z budżetu państwa za ulgi w podatku rolnym związane z inwestycjami w zakresie usuwania azbestu w gospodarstwach rolnych,
- wprowadzenie ulg inwestycyjnych, możliwych do odliczenia od podstawy podatków dochodowych, wydatków związanych z usuwaniem azbestu i wymianą pokryć dachowych. Dla osiągnięcia szybszego i powszechnego efektu ulgi te nie powinny być objęte kryterium dochodowym, gdyż korzyść z wymiany osiąga nie tylko właściciel nieruchomości, ale także jego sąsiedzi,
- ustanowienie Specjalnego Krajowego Funduszu na realizację Programu. Podobne Fundusze powinny być ustanowione przez wszystkie Wojewódzkie Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- odtworzenie gminnych i powiatowych funduszy ochrony środowiska, które działając lokalnie wspierałyby programy rządowe i regionalne w zakresie likwidacji azbestu.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej liczy na właściwą reakcję administracji rządowej i wszelkich instytucji centralnych oraz regionalnych na katastrofalnie powolną realizację Programu oczyszczania kraju z azbestu na lata 2009 - 2032.

Krzysztof Iwaniuk

Przewodniczący
Związku Gmin Wiejskich
Rzeczypospolitej Polskiej

Poznań, dnia 5 stycznia 2023 r.